

עולמו של הילד בצל המהפכה התעשייתית

– קורס חשיפה בתכנית "אמירים"

תחומי הדעת: הסטוריה, ספרות, אמנות ותרבות, שכבת גיל: כיתה ד'
המורה: פזית וייטהורן, בית הספר אילן רמון, באר יעקב, תשע"ו
המנהלת: נחמה שיינברג, מובילת מצוינות של תכנית "אמירים": שירי לב ארי
מדריכת "אמירים": קרן שיליאן

רציונאל הקורס ותקציר התכנית:

התכנית עוסקת בחקר עולמו הפנימי של ילד, במקומו במארג החברתי בתקופת המהפכה התעשייתית ובביטוייו השונים ביצירות קלאסיות. היצירות מאפשרות לדון בתקופה, תוך דגש על ערכים והעלאת דילמות וסוגיות שונות. המפגש עם הטקסטים על סוגיהם השונים מאפשר שימוש באסטרטגיות חשיבה מסדר גבוה כדוגמת: פרשנות, העלאת השערות, העלאת מגוון נקודות מבט, זיהוי קשרים ורכיבים, שיפוט והערכה ועוד. בסיומו של הקורס התלמידים יעלו את המחזה: אוליבר טוויסט ויכתבו עיתון בו תהיינה כתבות ברוח התקופה.

מקורות לשימוש בכתה ולהרחבה:

- [דיקנס, צ'ארלס. אוליבר טוויסט, תרגום: שהם סמיט ואמנון כץ. בן שמן: מודן 2010](#) - על הספר, ופרק ראשון.
- דיקנס, צ'ארלס. [אוליבר טוויסט](#), תרגום: הלל בבלי. ורשה 1924.
- אוליבר טוויסט: [גרסה אלקטרונית של ההוצאה האנגלית המקורית עם האירים של ג'ורג' קרוקשנק.](#)
- [השיר "אוי, אוי, אוי לגנוב", מתוך המחזמר אוליבר טוויסט בבימוי מנחם גולן](#)
- [העיבוד הקולנועי של רומן פולנסקי לספר](#) - טריילר ותיאור.
- גולדין, שמחה. הייחוד והיחד – חידת הישרדותן של הקבוצות היהודיות בימי הביניים, הוצאת הקיבוץ המאוחד, 1997.

היחידות בקורס:

המהפכה התעשייתית והשפעתה על התא המשפחתי וחיי הילד

היכרות עם התא המשפחתי האישי של כל אחד מהתלמידים, התפתחות התא המשפחתי לאורך ההסטוריה.

שאלות מרכזיות:

- כיצד מושפע התא המשפחתי מהסביבה?
- באיזה אופן השתנה התא המשפחתי לאורך ההסטוריה?
- כיצד השפיעה המהפכה התעשייתית על תופעת היתומים וחסרי הבית?

העברת מסר חזותי: הבלטת פרט ביצירת אמנות

כיצד יכול אמן לבטא את עצמו ביצירת אומנות?

יצירות מרכזיות לדיון: סרט קולנועי: "רשימת שינדלר", סטיבן שפילברג (הילדה עם המעיל האדום),

מיכאלנג'לו – פסל של דוד (כף יד ימין אינה פרופורציונאלית)

שאלות מרכזיות:

מדוע בוחר אמן להבליט דבר מסוים או להשמיט דבר אחר?

מהו מקומו של האמן בתוך החברה? כיצד מתקבלים מסרים מיצירות אמנות?

היצירה "קרן המחלקה השלישית" – אונור דומייה

היכרות עם האמן ויצירתו יסייע להבין מהו המסר של היצירה.

בעקבות הציור "נוסעי המחלקה השלישית" - התלמידים ימשיכו את הציור ויצרו על גבי הצילום את

האינטרפרטציה שלהם לציור; לאחר מכן, יצלמו את עצמם באמצעי התחבורה שיש כיום (בתוך הרכב, תחנת

אוטובוס וכו') לצורך עריכת השוואה בין המשתקף בציור לבין אמצעי התחבורה שאנו משתמשים בהם כיום.

אוליבר טוויסט – צ'ארלס דיקנס

כיצד ניתן ללמוד על עולמו של הילד מתוך יצירה ספרותית? - קריאה קבוצתית וצפייה מונחית בסרט אוליבר

טוויסט.

לקראת כתיבת מחזה ועיתון

שאלות מרכזיות:

כיצד נכתוב מחזה על אוליבר טוויסט?

כיצד נכתוב כתיבת עיתונאית בראי המהפכה התעשייתית?

כתיבה: התלמידים יבחרו סצנות אותן הם רוצים להדגיש במחזה, יכתבו את הסצנות להצגה ויתחילו לבנות את ההצגה (שכתוב היצירה והתאמתה לצורך העלאת המחזה בבית הספר). במקביל, התלמידים יבחרו נושאים לכתבות בעיתון המהפכה, בדגש על כך שהכתיבה חייבת להיות רלוונטית לנושאים שנלמדו קודם לכן.

תפאורה: מאפייני התקופה במאה ה-19 בהיבטים שונים - חזרה על נושאים כגון: מעמד הפועלים אדונים ומשרתים, בית מחסה, יתמות, כנפיות ילדים, לבוש, מעמד האישה. כיצד שונים ודומים המאפיינים בהשוואה להווה. עבודה בקבוצות, חקר ובניית דגם של רחוב בלונדון במאה ה-19. (הדגם יהווה חלק מהתפאורה של המחזה בסוף השנה).

משחק: עבודה על משחק במחזה – הבעת רגשות, אימפרוביזציה.